

מבט תורני על מלחמת ששת הימים ול'יום ירושלים'

תמונה: אלי לנדאן, לע"מ

מאת: הרב שי הירש. מלקט ועורך הספר: 'המחזיר שכינתו לציון' – מבט תורני על מלחמת ששת הימים וליום ירושלים

מלחמת ששת הימים – בקצרה:

- מלחמת ששת הימים הייתה מלחמה שנערכה החל מבוקר יום כ"ו באייר ועד יום ב' בסיוון ה'תשכ"ז. בין מדינת ישראל לבין מצרים, ירדן וסוריה (שנעזרו במדינות ערביות נוספות: עיראק, ערב הסעודית, לוב, סודאן, תוניסיה, מרוקו ואלג'יריה).
- במהלך המלחמה שחררה מדינת ישראל שטחים נרחבים בירושלים, יהודה ושומרון, רצועת עזה, רמת הגולן וסיני. השטח הכולל שנכבש, גדול פי שלושה משטחה של מדינת ישראל לפני המלחמה.
- תוצאות המלחמה שינו לחלוטין את פניה של מדינת ישראל ושל המזרח התיכון כולו.

היבטים תורניים בעקבות מלחמת ששת הימים:

- הצלה ממות לחיים - השוואה לניסי חנוכה ופורים למגילת תענית וכן יחס גומלין ליום העצמאות.
- הרחבה משמעותית של מצוות ישוב ארץ ישראל (מעמדם של חבלי הארץ המשוחררים בהלכה, קדושת הארץ, תרומות ומעשרות, חלה, שביעית, דין קריעה על ירושלים ומקום המקדש כיום).
- התקיימות דברי הנביאים ביחס לשיבת עם ישראל לארץ ישראל – אמיתות התורה והתנ"ך וערעור יסודות הנצרות והאסלאם.
- שחרור ואיחוד ירושלים על ידי עם ישראל לראשונה מזה 1900 שנה.
- התעוררות רוחנית ודתית בארץ ובעולם – ניסים גדולים ומשמעותם.
- התעוררות לאומית וגלי עלייה לארץ.
- קידוש השם בעולם - הרמת כבודו של עם ישראל, ובמיוחד לאחר השואה הנוראה (הרב אהרונסון, הרב פוגלמן).
- "יד ישראל תקיפה" - (האם ניתן להקריב קרבנות בזמן הזה או לגשת לבניין בית המקדש).

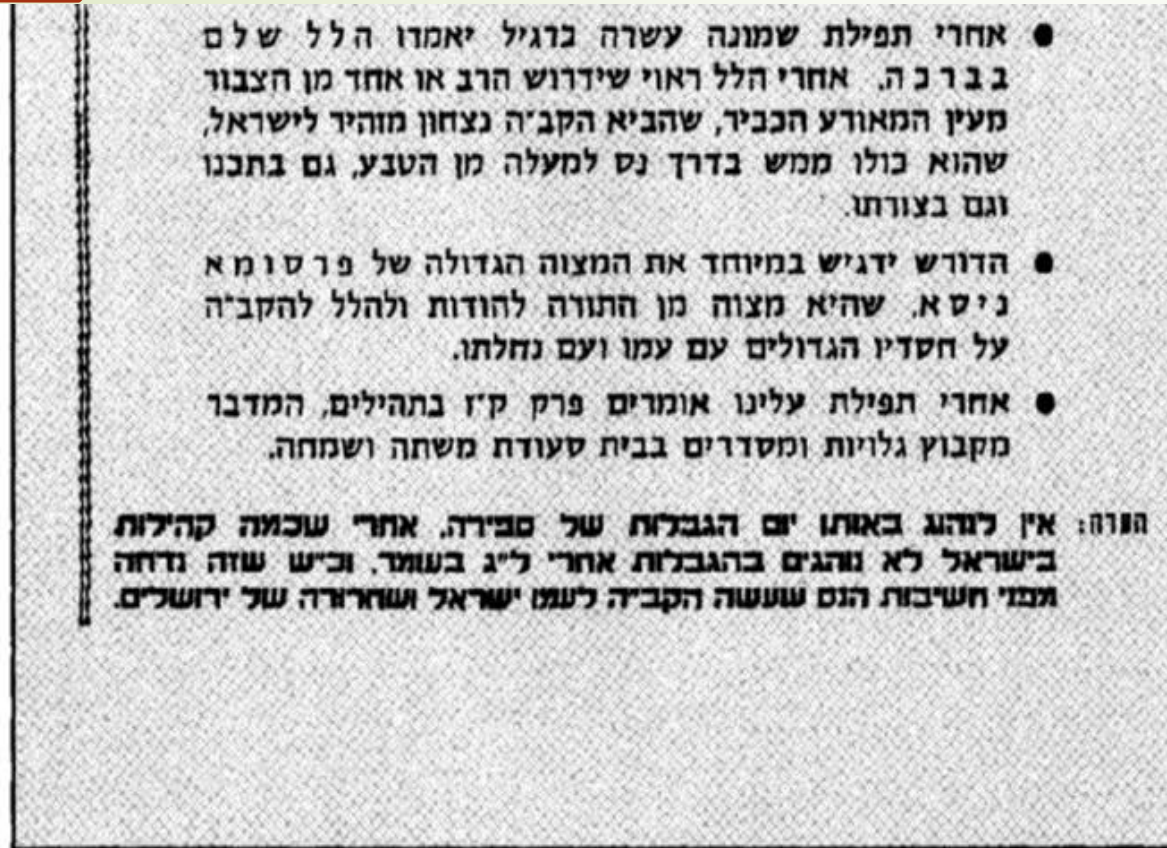
הרב שמואל יוסף זוין – הימים הגדולים בתולדות ישראל בכל הזמנים

שבעה ניסים התרחשו לנו במלחמה האחרונה עם צבאות הערבים, **ורבני ישראל חייבים לספר עליהם בכל מקום ולקדש שם שמים ושם ישראל ברבים**. ואלה שבעת הניסים: א. הניצחון; ב. מהירות הקרבות שמנעו אלפי קרבנות ח"ו; ג. כניסתו של חוסיין למלחמה, שבלעדיה לא היינו זוכים לירושלים השלמה; ד. השתהותו של אשכול הביאה הרבה דברים חיוביים; ה. מלחמתנו העצמאית, בלי שותפות עם העמים, גרמה שנתקיים על ידינו "ונשגב ד' לבדו"; ו. האחדות של העם בישראל ובתפוצות; ז. ההתעוררות לערכי הנצח.

יש להעלות במיוחד על נס את האחדות המופלאה שהעם היהודי בא"י ובחו"ל הוכיח בימים המסוכנים, **שהפכו לימים הגדולים בתולדות ישראל בכל הזמנים**; ואת מסירות נפשם של חיילי צבא ההגנה לישראל, ואת ההתעוררות העממית, מקטן ועד גדול, לראות את הנהגת ד' עין בעין. כל אלה חייבים לשמש לקח מוחשי לכל יהודי ויהודי באשר הוא שם - כולם. ההווה והעתיד כאחד (שיחה עם רבני אנגליה, בתוך "שנה בשנה", תשכ"ח עמ' 301-300).

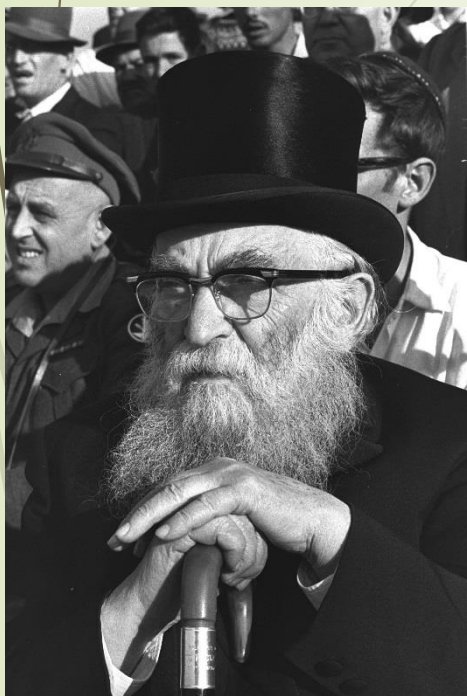
החלטת מועצת הרבנות הראשית לישראל – בעניין יום ירושלים בישיבתה מיום יז' אדר תשכ"ח

(בתוך: 'הרבנות הראשית לישראל - שבעים שנה לייסודה', חלק ב' עמ' 991, הרב שמואל כ"ץ והרב איתמר ורהפטיג (עורכים) הוצאת 'היכל שלמה', תשס"ב)

"כאשר החלטה זו (דלעיל) הודפסה פעם נוספת (כנראה בשנת תשכ"ט) הוכנסו בה שני שינויים חשובים:
א. נקבע יום כ"ח לחודש אייר כיום הודיה ושמחה בכל שנה ושנה. ב. בהערה במקום "אין לנהוג" נכתב "אין חובה לנהוג"
(הערת הרב שמואל כ"ץ, שם, עמ' 977, הערה 22).

הרב הראשי לישראל - הרב איסר יהודה אונטרמן

➤ **החיוב של פרסומי-ניסא, לפרסם את הנס הגדול, שעשה הקב"ה לנו במלחמה זו נגד אויבינו, שכולם שאפו להשמידנו, ועל ידי עזרתו יתברך, יצאנו ממות לחיים ומאפילה לאור גדול עושה את אמירת ההלל ביום הזיכרון לניצחון ישראל ולשחרור ירושלים לדין דאורייתא גמור, ואפשר לומר הלל כדין בברכה ("הצופה", ג' אדר תשכ"ח).**

➤ **ברוך הוא ומבורך אשר בחסדו הגדול זיכה אותנו לראות נסים גלויים בניצחון המזהיר שהנחיל לבנינו בצה"ל, לשבור במשך ימים אחדים את מטה עוזם של כל אויבינו שנלחמו אתנו במגמה להשמידנו ומנת חלקם היתה תבוסה גמורה. לשם כך קבענו ביום כח' באייר, יום שחרור ירושלים, לסדר תפילת הודיה בכל קהילות ישראל, בארץ ובתפוצות הגולה, ושם יאמרו ההלל שלם בברכה לפנייה ולאחריה (שו"ת 'שבט מיהודה', ח"ב, סימן נט', מיום כו' ניסן תשכ"ח, אריאל, תשנ"ג).**

הרב שאול ישראלי – חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל וחבר בית הדין הגדול

ומעתה בבואנו לדון על נסי הניצחון של מלחמת ששת הימים, שגם כאן עמד הישוב בסכנת כליה ח"ו כפי שהכריזו חזור והכרז מדינות ערב, שהקיפו המדינה בחילותיהם וכלי משחיתם, אמנם גם זה הוא בגדר נס נסתר, אבל ודאי שאינו נופל מהנס שבימי מרדכי ואסתר שהגדירו זאת בהגדרה "ממות לחיים". ואם אמנם התוצאות של "קיימו וקבלו" עדיין אין אנו רואים דוגמת מה שהיה שם, אולם הן בגמרא לא על זה שחזרו בתשובה שלימה וקבלו התורה מרצון מבוססים הדברים, אלא על הק"ו של ממות לחיים גרידא. **א"כ נראה דהכא קיים החיוב מכוח תקנת נביאים הקדמונים לומר את ההלל** (ארץ חמדה, חלק א', נוספות לשער א' אות ד', מוסד הרב קוק, ירושלים, הדפסה רביעית, תשנ"ט).

הרב דוד שלוש - רבה של נתניה וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

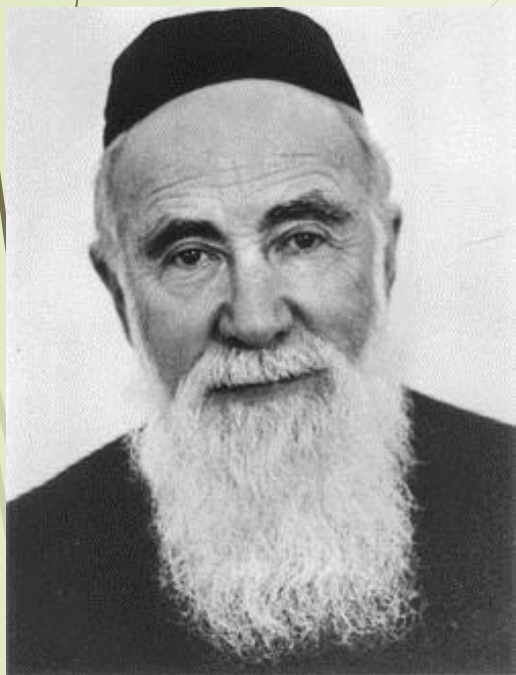

יתר על כן, הנס של מלחמת הקוממיות ומלחמת ששת הימים ומלחמת יוה"כ היה נס של כל ישראל, כי עיני ישראל שבכל העולם היו נשואות לא"י ואם חלילה לא היה מתרחש הנס והיה מנצח האויב, היה עם ישראל בכל העולם נתון לרדיפות ולסכנת שמד מרצון, זאת ועוד היה שם שמים מתחלל בין הגויים שהיו אומרים איה אלהיהם ומתחזקים בהבלי אמונותיהם הטפלות, והצלתנו ממיתה לחיים היתה פליטה לעם ישראל בעולם כולו וקדוש שם שמים ברבים, לכן ראוי לתקן הלל בברכה דהוי כנס שנעשה לכל ישראל וקדוש שמו הגדול בעיני הגויים.

ועל ההצלה הגדולה במלחמת ששת הימים שנחלצנו מסכנה גדולה, שכל העולם אז חרד לגורלנו, וכל העם היושב בציון חש בנפשו את הסכנה הנוראה ולולי ה' שהיה לנו אזי חיים בלעונו, ויצאנו מאפלה לאור גדול בניצחון מהיר ומזהיר שלא היה כמותו בעולם ורבים מאד מהיהודים ומהגויים ראו בו יד ה', נעלה מכל ספק שראוי לומר בו הלל בברכה (שו"ת 'חמדה גנוזה', ח"א, שאלה

(כא')

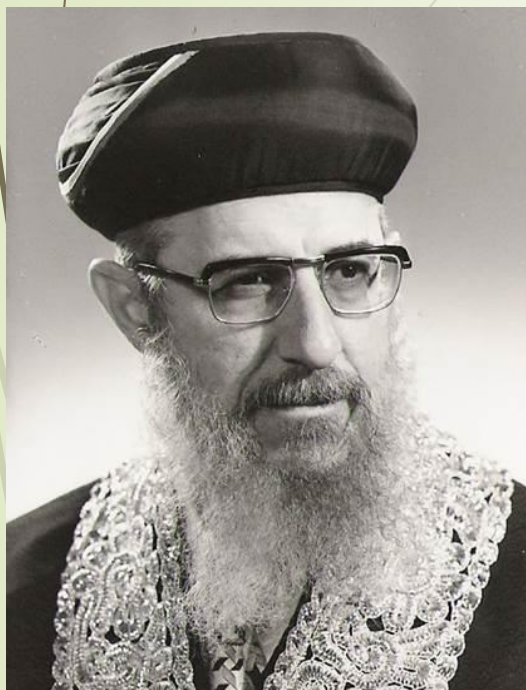
הרב מרדכי פוגלמן – רבה של קרית-מוצקין

הפלא של הניצחון בימים האחרונים של חודש אייר של שנת תשכ"ז במלחמתו של עם ישראל בארץ ישראל על קיומו ועל קיום מדינת ישראל היה בארץ ישראל. ועל נס שבארץ ישראל אין חולקין שצריך לומר הלל (ע' מגילה יד, א). **והנס של ניצחון מלחמת ששת הימים היה כפול: משעבוד לגאולה וממות לחיים, ובזה לית מאן דפליג שצריך לומר הלל בברכה בשם ומלכות.** ע' בשו"ת חיים שאל של הרחיד"א ח"ב, סימן יא (בינתיים נקבע ע"י מועצת הרבנות הראשית לישראל יום כ"ח אייר, יום שיחרורה של ירושלים ומקום המקדש והר הבית, ליום ירושלים, ליום תפילה והודיה באמירת הלל בברכה בשם ומלכות).

ניצחון צבא ההגנה לישראל במלחמת ששת הימים נגד הצבאות המאוחדים של ארצות ערב הוא **אחד הניצחונות המפוארים ביותר בתולדות המלחמות**, במיוחד במערכות עם ישראל נגד צורריו ואויביו. ראינו עין בעין כי לא ינום ולא יישן שומר ישראל ובידו **החזקה שמר על מדינת ישראל.** וזוהי נחמתו היחידה של עם ישראל אחרי השואה של דורנו נגד האויבים מסביבנו שזממו להשמיד את מדינת ישראל ועם ישראל היושב בה, הבונה והנבנה בקרבה...(שו"ת בית-מרדכי, חלק א' סימן כג' ולג').

הרב חיים דוד הלוי – רבה של ת"א-יפו וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

המאמין בתום לב בכל אלה, והחושב כי אכן ה' וכ"ח אייר, הם בחינת "אני ה' בעתה אחישנה" הרי **שיחזיק את הימים האלה לא כהצלה מצר ואויב בלבד**, שעליהם מוסבים דברי המאירי ומרן החיד"א הנ"ל, **אלא כימי הפסח וחנוכה, עת יצא העם נוסף מצרת מות לחיים, גם משעבוד לחרות**. וכשם שחכמי ישראל בדור מתתיהו חשמונאי כהן גדול ובניו, תפסו את משמעות הנס הגדול שבימיהם, וקבעוהו לימי הלל והודיה בברכה, מתוך שהעריכוהו כפסח בשעתו, כך אם יחליטו חכמי דורנו לראות בימי ה' וכ"ח אייר, כימי נקודות מפנה בדרך לגאולה השלמה, בנין בית המקדש והופעת משיח בן-דוד, גדול כוחם להתקין ברכה על אמירת הלל לפניה ולאחריה.

נסים גדולים שאירועם משנה את כל דמות פני האומה לטובה, לא זו בלבד שמותר לקבוע ימים-טובים לזכרם, אלא שחובה היא, כי כל אותם נימוקים המצדיקים התעלמות מקביעת ימים-טובים אינם תופסים לגביהם. **וכל שכן יום ה' ויום כ"ח אייר שהנס בהם היה כפול, הצלה ממיתה לחיים, וכן: בראשון, הקמת המדינה, ובשני, השלמת כיבוש א"י ולבה ירושלים מקום המקדש, ויש במאורעות גדולים אלה משום מפנה כביר בחיי העם כולו בארץ ובתפוצות, ולכן, יום ה' באייר, וכן כ"ח בו, ראויים לקבעם לימי הלל והודיה לה' על כי גבר עלינו חסדו, וכן לימי משתה ושמחה לדורות עולם** ('דת ומדינה', ת"א, תשכ"ט).

הרב משה צבי נריה – ראש ישיבות בני-עקיבא

...כל האמור מבסס את הדעה, שגם בזמננו, אעפ"י שטרם זכינו לשחרור מלא ולגאולה שלמה, הרי ההתקדמות הגדולה, ע"י צירוף העיר החדשה לעיר העתיקה, ועל ידי ישוב יהודי בתוך העיר העתיקה, בין החומות, וכן על ידי עליית שבטים, ביקור אלפים - ובימי חג ביקור של רבבות יהודים - בתוככי ירושלים, **יש בכל אלה משום חנוכת החומות והעיר. וניסי "מלחמת ששת-הימים" בכללם, וכיבוש-שחרור ירושלים בפרט, עושות את יום כ"ח באייר, כיום שראוי לקובעו לדורות** (שיבת ירושלים בהלכה, 'צניף מלוכה' עמ' 143-160, כפר-הרא"ה, ה'תשנ"ב).

כ"ח באייר הוא בשבילנו לא רק גולת הכותרת של כל מה שהתרחש באה"ק מאז עליית הרמב"ן ז"ל ועד הנה, אלא גם מתנתו החגיגית, הישירה, של הקב"ה לעמו ישראל. זהו - "דבר ה' מירושלים"! הקב"ה הוא שהעלה את ירושלים על ראש מאבקנו, על ראש מלחמותינו, על ראש ניצחונותינו (אגרת לתלמידי ישיבות בנ"ע, תשכ"ח).

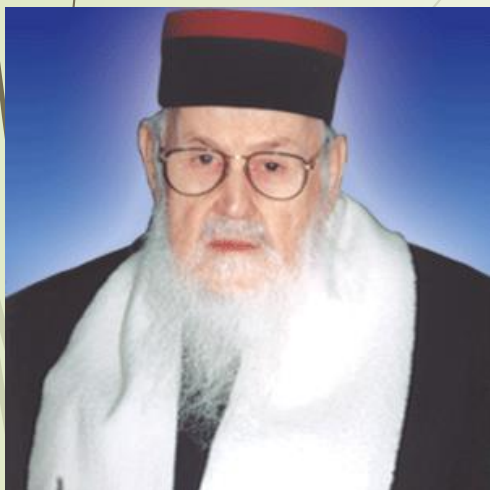
הרב צבי יהודה קוק – ראש ישיבת 'מרכז-הרב'

■ נקלענו אל התגלותו של אור ד' החדש. הנה אם עד כה במשך עשרים שנות קיומה של המדינה נאלצנו להיאלם דומיה, להלל לקב"ה על נסיו ונפלאותיו עמנו בלא ברכה בשם ומלכות, זכינו ועתה מתוך שחרור מקום מקדשנו שנפקחו העיניים ומודים אנו בשם ובמלכות. וודאי לנו שעוד יוסיפו מצבים מיוחדים כאלו להתגלות לעינינו, ונוסיף ונלך מחיל אל חיל, כשמצבים דומים של אחד מעשיו עם מעשינו נפרשים והולכים לפנינו (מדבריו, בעצרת יום ירושלים ה'תשכ"ח, בישיבת 'מרכז-הרב').

■ "זה היום עשה ד', נגילה ונשמחה בו". אין להעריך את הגילה ואת השמחה שיש בעולם כולו ובעולמות העליונים, מאז אותו כ"ח באייר, מאז אותו "כיבוש" רוחני, נבואי ורוח-קודשי, שזרח על ישראל (מדבריו, בעצרת יום ירושלים ה'תשל"ד, בישיבת 'מרכז-הרב').

הרב שלום משאש – רבה של ירושלים - מה משמעות הברכה על ההלל?

אמנם לעניין הברכות... והנה אם בא הדבר מפורש בתקנת הרבנים הנ"ל. שצריך להיות בברכה. וכנראה קצת מדברי המחבר. ודאי אין מה לדבר. **כיון שהתקנה מפורשת שצריך לברך. ונמשך הדבר זמן הרבה. ודאי חזר להיות מנהג לברך. ואפי' תהיה היום מחלוקת בין חכמי הדור. אזי אין לומר ספק ברכות להקל לגבי מנהג כידוע.** אמנם אם באמת אין מפורש בתקנה לברך. אזי נשאר הדבר במחלוקת. ולכאורה י"ל סב"ל. אך כפי הנראה כמה עדות או בתי כנסיות נהגו לברך מאז ועד עתה. נראה לי שאלו שנהגו לברך ישארו במנהגם לברך. ומי שלא נהגו לברך לא יברכו. ואין בזה משום אגודות אגודות. שהרי בראש חודש הרבה נהגו לברך... וגם הספרדים שעלו ממדינות מרוקו וממדינות שנהגו לברך שכולם נשארו במנהגם לברך על ההלל בראש חודש. בבקעה ובקרית מנחם וקרית יובל ועיר גנים ובערים אחרות בארץ ישראל. **ואותה ברכה נותנת חשיבות וערך גדול להלל ובלאו הכי הוא ליה כקורא מזמור תהילים בעלמא** (נאמר לגבי ברכת ההלל ביום העצמאות, מכתב ברכה לסידור 'בית-מלוכה' של הרב אורי שרקי, תשנ"א).

רבנים נוספים הסוברים שניתן לברך על 'ההלל' ביום ירושלים

- **הרב שלמה יוסף זיון** – חבר מועצת הרבנות הראשית ועורך האנציק' התלמודית (ישיבה ביום יז אדר תשכ"ח)
- **הרב יצחק אביחצירא** ('בבא חאקי') - **הציע לתקן גם קריאה בתורה והפטרה.**
- **הרב שלום יצחק הלוי** – וכן, הציע להימנע מאמירת תחנון ששה ימים מידי שנה בימי המלחמה.
- **הרב יהושע פיטוסי** - חבר מועצת הרה"ר, הציע לקבוע את יום ההודאה בג' בסיון, אשר בו 'נחו היהודים מאויביהם' לומר הלל בברכה בלילה וביום, בתפילת שמונה עשרה ובברכת המזון להוסיף נוסח מיוחד שחיבר ל'על הנסים' וקריאה בתורה ב'ויבוא עמלק' (ארכיון רבנות הראשית, תיק יום ירושלים, מובא ע"י הרב שמואל כ"ץ).
- **הרב יהושע קניאל** – רבה של חיפה וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל.
- **הרב כתריאל פישל טכורש** – יו"ר חבר הרבנים שע"י הפוהעמ"ז וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל.
- **הרב מנחם יהודה אושפיזאי** – רבה של רמת גן וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל.
- **הרב סלמאן חוגי עבודי** – חבר בית הדין הגדול (עמדתו באסיפת מועצת הרה"ר בשנת תש"ל).

הרב שלמה גורן – הרב הראשי לצה"ל

יום כ"ח באייר הוא יום שחרור ירושלים, הר הבית והכותל המערבי ונקבע כיום הודיה לדורות. מי שנוהג אבילות של ספירת העומר לאחר ל"ג בעומר מותר לו להסתפר ביום ירושלים בכ"ח באייר. אין נופלים על אפיים אין אומרים "תחנון" ולא "למנצח" ביום ירושלים, ואם חל בשני השבוע, אין אומרים "והוא רחום" ולא תפלת "אל ארך אפיים". **יש לומר לאחר תפלת שחרית מזמורים קכ"ב, קכ"ו וקכ"ח מתהלים, ולתת הודיה לקב"ה על הניסים והנפלאות שהראנו במלחמת ששת הימים בשחרור ירושלים ומקום המקדש** (סידור תפילה לחיילי צה"ל, תשל"א ובמכתב ששלח ראש לשכתו בשמו, מיום כ"א בטבת תש"ל)

דעתו האישית של הרב גורן הייתה כי אין לומר 'הלל' ב'יום ירושלים' משום שלא הייתה ביום זה הצלה ממות לחיים, **מכיוון שלדעתו, לא נשקפה סכנה קיומית למדינה, משא"כ ביום העצמאות**. מכל מקום, משנבחר לכהן כרב הראשי לישראל, לא רצה להרבות במחלוקת ואימץ את החלטת מועצת הרבנות הראשית שיש לומר הלל שלם בברכה גם ביום זה, ומאז, החל לומר הלל בברכה גם ביום ירושלים.

באשר ליום ירושלים, מכיוון שהבסיס לאמירת הלל בליל העצמאות הוא משום הנס שיצאנו ממות לחיים, אין הנדון דומה ליום ירושלים, כי במלחמת ששת הימים לא היה עם ישראל בא"י נתון לסכנת השמדה ח"ו כפי שהיינו במלחמת השחרור, לכן, **אין לגמור בו את ההלל בלילה** (מכתב מיום כ"ה ניסן תשד"מ).

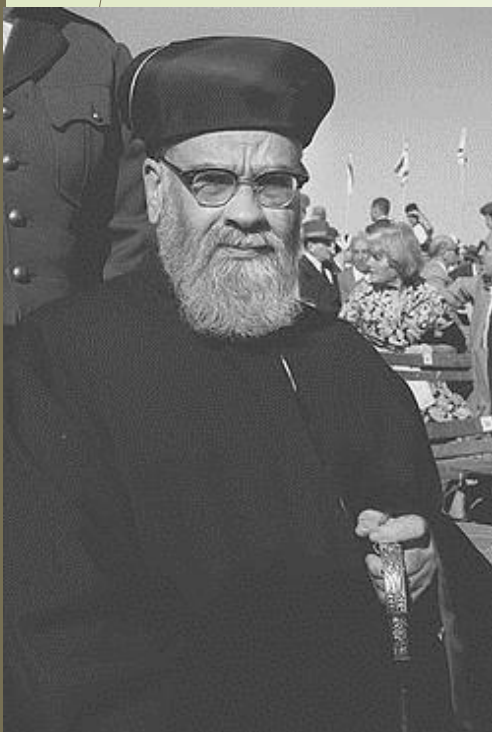
הרב שלמה גורן – הרב הראשי לישראל

צילום: יעקב סער, לע"מ

לכבוד 'ועד החינוך התורני של המזרחי הפועל המזרחי בארה"ב'. שלומכם ישגה לעולם, קבלתי בשמחה את הידיעה, כי הנכם מוציאים לאור סדר תפילות ליום העצמאות וליום ירושלים הבאים עלינו לטובה. אנו מסיימים את שנת הכ"ח למדינה, וחוגגים את שנת העשור לשחרורה מעול זרים של עיר קודשנו ותפארתנו, ירושלים תובב"א, ואיחודה בעזרת אלקי מערכות ישראל, ע"י צבא הגנה לישראל... סדר התפילות המוקדש ליום העצמאות וליום ירושלים, מושתת על תקנות הרבנות הראשית לישראל, ועל מנהגם של שלומי אמוני ישראל הרואים במדינת ישראל "ראשית צמיחת גאולתנו", ו"אתחלתא דגאולה", ובעז"ה יש להתחלה זו אחרית ותקווה לגאולה שלישית. ולכן יש לברך על חגים אלו ברכת "שהחיינו" כמו ביום טוב ממש, ולגמור בימים טובים אלו בה' באייר ובכ"ח בו "הלל שלם" בשם ובמלכות. מהטעם שאמרו במסכת מגילה (י"ד א') "ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה, ממיתה לחיים לא כל שכן". ואין הולכין בנס זה אלא אחר יושבי ארץ ישראל בלבד... (מכתב משנת ה'תשל"ז, נדפס בביטאון המורים הדתיים, תשמ"א).

הראשון לציון הרב יצחק נסים

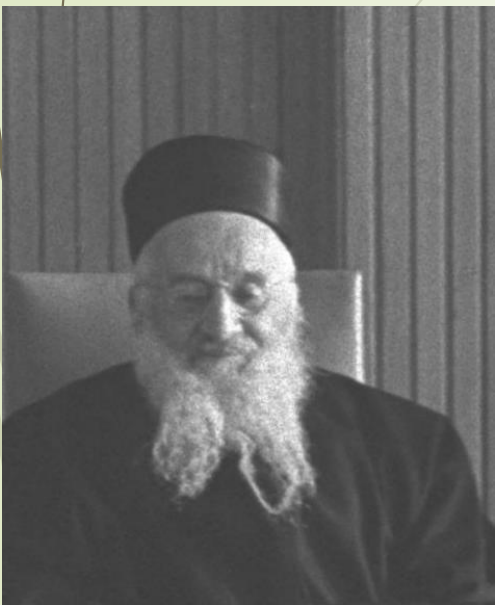

מדינות גדולות אשר אומות עצומות ותומכיהן חזרו ואמרו: לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד, העם הקטן אשר לא היו מדינות בעזריו, הוא לבדו הדף אויביו מסביב והדבירם תחתיו בכוח אמתתו ובמסירות אשר אין לה אח וריע **ולא מעט מעט גורשו אויבינו מארצנו אלא הרבה הרבה וכהרף עין. היש פה אשר הוא מלא שירה כים ושפתים אשר הם רינה כהמון גליו, יכולים להודות ולהלל לה' על כל הנסים והנפלאות שהראנו ועל התשועה שהביא על עמו בידי צבאות ישראל?** (דברים שנכתבו למחרת שחרור ירושלים, 'הארץ', ב' בסיון תשכ"ז).

על נס שנעשה בגלוי לכלל ישראל מחויבים אנו לברך, ונס שחרורה של ירושלים הוא גדול לכלל, לכן אנו שמחים במיוחד עליו וחוגגים אותו ומשבחים, ומפארים לאלהינו על הנסים והנפלאות שעשה עמנו יותר מכל דבר אחר. לפיכך מצווה להרבות בו השמחה ולחוג אותו בהלל והודיה..." (מתוך נאום לכבוד 'יום ירושלים', בישיבת 'עץ חיים' במונטרה שבשווייץ, תשכ"ח, לדור ולדורות, חלק א: מאמרים ונאומים, ירושלים תשע"ג, עמ' קט"ז-קי"ח).

מעולם לא היה זמן שמצוות העלייה לארץ ויישוב ובנין ירושלים כה גדולות כמות היום. לא היה זמן בדור מן הדורות שבו היו פתוחים השערים בפנינו לשם זה כמו לאחר ניצחון צבא ישראל בששת ימי המעשה ומשום כך, האחריות עתה היא גדולה וכבדה על כל יהודי ויהודי ואין צריך לומר על מנהיגי העם... אין בנין בית המקדש בלא בנין ירושלים ואין בנין ירושלים בלי קיבוץ נדחי ישראל... נשתנו למעננו מערכות הטבע, זכינו לדברים שאין דעת אנוש מסוגלת לכלכלם, כלום חלילה נקבל כל אלה ונבעט בהם? במצב זה, כל יהודי שאינו עושה כל שבכוcho לעלות לארץ ישראל וכל רב ומנהיג שאינו יוצא חלוץ לפני בני קהילתו ומנחה להם הדרך - ספק אם יכול הוא לומה ששלם הוא באמונתו וביהדותו (דברים ב' כנס תורה שבעל פה' העשירי של מוסד הרב קוק תשכ"ח).

הרב עובדיה הדאיה – חבר מועצת הרבנות הראשית וראש ישיבת המקובלים "בית-אל"

...ויש איסור לא תחנם אפי' בזמן שהיא בחרבנה תחת שלטון זרים מכ"ש עתה שזיכנו ה' להחזיר אותה לבעליה ודאי שאין לנו להוציאה מתחת ידינו אחרי הנסים והנפלאות שעשה לנו במלחמת ששת הימים, כי היה בזה נס פלאי ואלהי, ואין לנו להיות כפויי טובה אשר עשה לנו, ונבגוד בטובה ובמתנה אשר חננו לנו... ה' לא יעזבינו ולא יטשינו, ויקים דברו הטוב אשר דיבר עלינו כי כבר הגיע זמן הקץ, ואם לא עכשיו אימתי, אם העון גרם שגלינו מארצינו כבר אלפי השנים שעברו כבר יש בהם די סיפוק לכפר עונותינו, ועליו לקיים שמחינו כימות עינתנו.

(ב) עוד זאת הנה כאשר זיכנו ה' לכבוש ארצנו ונחלתנו שהיתה עשוקה ביד זרים הנה עתה אחרי הכיבוש נפדתה מיד העשוקה הסט"א, ונכנסה לגבול הקדושה, ובזה הקמנו שכינתא מעפרא, שהיתה שרויה בגלות ביד זרים, ואם ח"ו נחזיר אפי' שעל כל דהוא הרי בזה אנו נותנים שליטה לקלי' ולסט"א...

הרב עובדיה הדאיה – חבר מועצת הרבנות הראשית וראש ישיבת המקובלים "בית-אל"

...ואותו הטעם שייך גם בניצחון של מלחמת ששת הימים כאשר יראה הרואה, ולכן העלתי (באות ח') **דאפשר לתקן הלל רק אחרי גמר התפלה בבחי' הודאה להודות לה' עכ"פ על התחלת הגאולה זו, שיש בה עכ"פ קצת תשועה גדולה לכל ישראל בכלל וה'ז בבחינת 'כל המודה בניסו נעשה לו נס אחר וכו' אך פשוט כי רק קריאת הלל בלי שום ברכה... (ישכיל עבדי, ח"ח, השמטות, סי' ד').**

...אולי, לברך ברכת הודיה לה' כהגדת נשמת כל חי והלל הגדול, על **הנסים ונפלאות שעשה עמנו, שהפיל אויבינו לפנינו חללים חללים, ולא עשה ידיהם תושיה, והפר עצתם וקלקל מחשבותם שהיו זוממים ומושכים עלינו רעה לכלותינו הפר עצתם וקלקל מחשבותם, והשיב להם גמולם בראשם, שאותם המחשבות שחשבו עלינו, נהפוך הוא שנתקיימו בהם, כן יאבדו כל אויבך ה'...**

הרב אליעזר יהודה וולדינברג – חבר בית הדין הגדול ומחבר שו"ת 'ציץ אליעזר' והלכות מדינה

➤ בחסד ד' עלינו וברחמיו הגדולים זכינו לחזות לאחרונה עין בעין בשוב ד' ציון והחזרת ארץ נחלתו לעם קדשו. **ממש כחולמים היינו על הגאולה ועל התמורה לראות איך שבמשך ימים ספורים קוים בנו ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם**, שומע תפלה שמע וקיבל קול שוועת עמו ויצאנו משעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול, גם כל העמים תקעו כף ובעל כרחם הודו בפיהם כי ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ ידבר עמים תחתינו ולאומים תחת רגלינו יבחר לנו את נחלתינו את גאון יעקב אשר אהב סלה. כל שערי הארץ נפתחו לפנינו, רוב רובם של השטחים בידנו המה וכל המקומות הקדושים תחת שלטוננו הם, **ממש אילו פינו מלא שירה כים ולשונינו רינה כהמון גליו אין אנחנו מספיקים להודות לד' על כל הטוב אשר גמלנו** (שו"ת 'ציץ אליעזר', חלק י' סימן א', ירושלים, ה'תש"ל).

➤ **ומה שהוריתי עוד שאם רוצים להודות על נס ההצלה יכוונו על כך בעת אמירת הלל ביום ראש חדש הסמוך...** החיד"א ז"ל בירר והעלה להלכה, מדברי ראשונים ופוסקים דתקנת נביאים לומר הלל על כל צרה שלא תבוא וניצלו, היתה רק כשנעשה הנס לכל ישראל דווקא... ועתה הן בעון עם ישראל מפוזר ומפורד (שם, חלק י' סימן י', ירושלים, ה'תש"ל).

הראשל"צ הרב עובדיה יוסף

➤ ב"ה. ג' סיון תשכ"ז, לפ"ק, ירושלים ת"ו. בהיות כי בימים אלה הפליא השם יתברך חסדיו ונפלאותיו עמנו, גבר עלינו חסדו, וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול, ויצאנו מאפלה לאורה, ומיגון לשמחה, ברוך הוא ומבורך שמו אשר שם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלינו, וברוב רחמיו וחסדיו זכינו גם לשחרורו של הכותל המערבי שריד בית מקדשינו ותפארתינו, ואף כל שטח הר הבית והמקדש נתונים המה בחסות שלטון ישראל... (שו"ת 'יביע אומר', חלק ה - יורה דעה סימן כו').

➤ ...ונראה שאין לקרוע גם על ירושלים עה"ק שהרי היא הולכת ונבנית ביתר שאת ויתר עוז, ונקבצו בתוכה מכל תפוצות הגולה, והתיישבה באוכלוסי ישראל, אף יותר מיוצאי מצרים, כן ירבו... והנה אע"פ שעדיין לא זכינו שאנשי השלטון שלנו יהיו כולם שומרי תורה ומצות, מ"מ אין זה שייך לחורבן, וגם הם יש בידם המצוה של יישוב ארץ ישראל ובנינה, וקיבוץ נדחי ישראל, והם נר לרגלם, (ויהי רצון שהשי"ת ברוב חסדו יחזירם בתשובה שלימה וידעו תועי רוח בינה), **וזה היפך שלטון האומות שעיניהם צרה מאד בהתפתחות ארץ ישראל** (חזון עובדיה, תעניות, הל' זכר לחורבן בית המקדש, הלכה ה', ס"ק ד' עמ' תלז'-תלח').

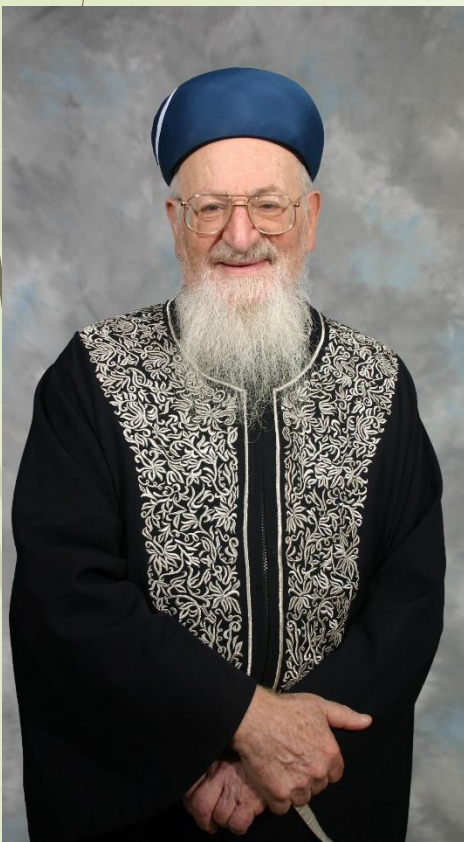
הראשל"צ הרב עובדיה יוסף – המשך

אמנם ידוע שיש מחברי הרבנות הראשית הקודמת שאמרו לקבוע לומר הלל בברכה, אולם רבים מחברי המועצה התנגדו לזה בכל תוקף. וכן דעת הרבה גדולי תורה מגאוני זמנינו שליט"א, שהברכה על ההלל ביום זה יש בה משום איסור ברכה לבטלה.... והנה אף על פי שלא יצא הדבר מידי מחלוקת בין גדולי הדור, מכל מקום כלל גדול בידינו ספק ברכות להקל.... ומצוה לאפרושי מאיסורא ולהודיע בדרכי נועם שאין לברך....ולכן, אם ירצו יאמרו הלל "בלי ברכה", ודוקא אחר עלינו לשבח, ולא אחר תפלת שמנה עשרה, וכמו שכתב מרן החיד"א בחיים שאל ח"ב (סי' יא) וטוב להודות לה' על כל ניסיו ונפלאותיו אשר עשה עמנו, במלחמת ששת הימים, ברוב רחמיו וגודל חסדיו (תשל"ג).

היום נקרא יום ירושלים. אבל הנס היה אז בכל ארץ ישראל. ישתבח שמו של הקב"ה איך עשה לנו ניסים ונפלאות. הציל אותנו מידי אויבינו.... ישתבח שמו של הקב"ה, ברוב רחמנותו עלינו, נתן אותם כולם לידנו, היו רבבות רבות והם הירדנים הרשעים היו גם כן מלומדי מלחמה, היו הבריטים הרשעים, לימדו אותם מלחמה נגדנו, אבל, שום דבר לא עזר להם, "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", ישתבח שמו, צריך להודות לקב"ה ולברך אותו, הקב"ה רוצה שלא נהיה כפויי טובה, להודות לקב"ה (תשע"ג).

הראשל"צ הרב מרדכי אליהו

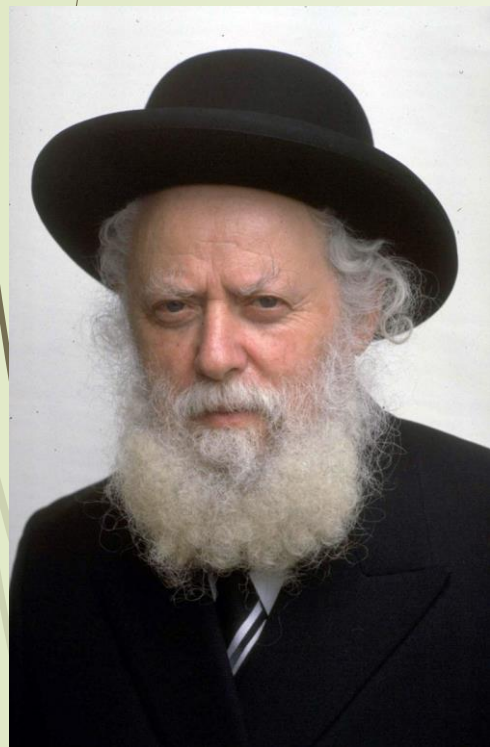
צילום: דרכי הוראה לרבנים

➤ **לגבי חגיגת יום העצמאות ויום ירושלים - אין כל ספק שבימים אלו נעשו לאבותינו ולנו ניסים ונפלאות, ואפשר לומר אפילו פלאי פלאות, שהרי רבים עמדו לכלותינו, ובאמצעים דלים הקב"ה סייע שניצלנו מהם, וידינו גברה על אויבינו. ברור הוא שניסים אלו שנעשו לנו, לא בזכותנו נעשו, אלא בזכות אבותינו ואבות אבותינו שצורפו כולם יחדיו. לפיכך, ע"פ ההלכה כל מי שנעשה לו נס חייב להודות ולהלל, לשבח ולרומם את שם ה'. דוד המלך התקין פרקים מיוחדים בתהילים שייאמרו ע"י מי שנעשה לו נס. הספרדים נהגו לומר את ההלל בלא ברכה, ויש לאומרו לאחר קדיש תתקבל שלאחר "ובא לציון". **בימים אלו אין אומרים וידוי, כיון שנעשו בהם ניסים לישראל** (שו"ת הרב הראשי, ח"ב עמ' 457) **מי שאומר הלל עם ברכה או בלי ברכה אין לזה שום משמעות. העיקר לשמוח ולהודות לקב"ה על הנסים שעשה לאבותינו ולנו** ('הצופה', מוסף חג, ד' אייר תשמ"ח)**

➤ **הנס הגלוי שאירע לנו במלחמת ששת הימים שבעקבותיה שוחררה ירושלים המזרחית על אתריה הקדושים מעול שלטון זר ושבה לריבונות ישראל. על הנס הזה בלבד ראוי לשיר הלל ולציין את היום ביום שמחה בבחינת "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו". אבל, יום ירושלים מציין גם את הנסים והנפלאות שאירעו לנו במלחמה זו שבה יצאנו מאפילה לאורה אבל, גם ללא הניצחונות המופלאות של מלחמת ששת הימים מן הראוי היה לקבוע "יום ירושלים" שבו יוכל עם ישראל להביא לידי ביטוי את אהבתו לירושלים... (הצופה, כב אייר תשנ"ב).**

➤ **למרות שיש הרבה מפקפקים בקביעת ימים שונים, אבל ביום ירושלים כולם מודים שיש לקובעו כיום של הודאה להקב"ה על הניסים שעשה עמנו ("קול צופיך", כד אייר תשס"ו).**

הרב הראשי לישראל, הרב אברהם שפירא

...מי אינו זוכר את ימי החרדה שקדמו למלחמה. יש בניצחון זה משום נס המבטא את המשך תהליך גאולת עם ישראל בארצו. תהליך הגאולה החל עם ראשית ההתיישבות בארץ ישראל. ישוב הארץ היא מצוה בפני עצמה, עצם הישיבה בארץ ישראל. אבל יש גם מצות כיבוש הארץ ושחרורה מעול זרים. כמו"ש הרמב"ן בסה"מ שמצוה לעלות לארץ להתיישב בה לכבשה ולהחזיק בה. לפי דברי הרמב"ן שם, מה שמשה צוה את יהושע לאמור: "עלה רש", זוהי מצוה לדורות. עצמאות ישראל זה לא רק שחרור פיסי של הארץ מידי זרים. זה שחרור עם ישראל מעול הגלות שהייתה אסון לאומי גדול לעם ישראל במשך כאלפים שנה. **שחרור הארץ מיד זרים ושחרור עם ישראל מעול הגויים החל במלחמת העצמאות והמשכו היה במלחמת ששת הימים שבעקבותיה חזרו אלינו כל הארץ כולה, כולל המקומות הקדושים שהיו מנותקים מאתנו. זה מחייב הלל והודאה. ויש לכך חיוב מצד הדין. יש מצוה להלל את השם כמו"ש "והיא תהילתך" - ככתוב בספר הסמ"ק. וב"יראים" כתב שיש מצוה "ואותו תעבוד" ולא תהיה כפוי טובה וכמו"ש בפרשת ביכורים "ואמרת אליו" - שאינך כפוי טובה, שכן אנו מצווים לשמוח ולחוג כדי שלא נהיה כפויי טובה כלפי הקב"ה, כפי שנאמר: "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו" ... (מוסף "הצופה", כ"ב אייר תשנ"ב).**

...**"ב"ה שהגיענו שוב ליום זה, יום ירושלים, להודות ולהלל לד' על כל מעשיו. הדור הצעיר לא מודע לגודל הנס שהיה בזמנו, למשמעות העמוקה של החזרה לירושלים, ולכותל המערבי, להיפגש שוב עם השכינה שמעולם לא זזה מאחר כתלינו. ההתרפקות על אבני הכותל, בבכי ותחנונים, הדחד בכל העולם היהודי, עד למרחבי רוסיה ואסירי ציון, ותפתח ותראהו והנה נער בוכה, ותאמר מילדי העברים זה" (מתוך שיחה ליום ירושלים ה'תשס"ז).**

הרב יוסף שלמה כהנמן – הרב מפוניבז'

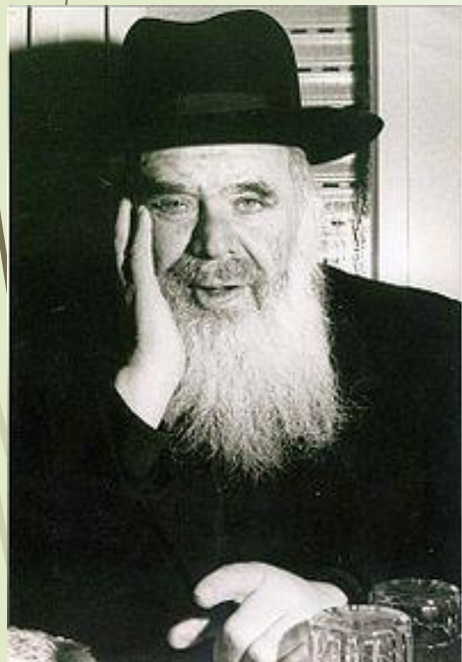
ראש ישיבת פוניבז', הרב יוסף שלמה כהנמן, ששהה באותה העת בשווייץ, כתב במברק לבני ישיבתו: **"הנני עמכם יחד בברכה והודאה לחסדי שמים הגדולים ונפלאותיו שהפליא לעשות לנו לעמנו פעמי משיח צדקנו נשמעות בארצנו הקדושה.** (אהרון סורסקי, הרב מפוניבז', בני-ברק, תשנ"ט, עמ' קעב' וב'מרביצי תורה ומוסר', ד', עמ' ר"א).

'אין בעל הנס מכיר בנסו'. הנסים והנפלאות, התשועות והמלחמות שהתרחשו בארץ הקודש ובעיר הקודש והמקדש, **גם אלה שראו זאת בעיניהם, גם אלה שחזו זאת מבשרם ממש, אינם מצליחים להביע את מעמקי רגשותיהם.** ומי כמוני אשר נדד בימים אלה על פני קיבוצי היהודים בגלויות, מסוגל יותר לחוש את תעצומות הנסים, לחשוב יותר על פשר המאורעות המופלאים מאד. הלשון שלנו דלה ומוגבלת מלבטא, ואף כוח הדמיון מצומצם מדי מכדי לתפוס ולהקיף את משמעות הדברים. ("קובץ חידושים", עמ' כ"ט).

מהרב מנחם בן יעקב שמעתי, שבישיבת פוניבז', למחרת יום כח' באייר ה'תשכ"ז, בתפילת מנחה, **נאמרו פרקי הודיה ביניהם "הלל הגדול" (תהילים קלו)** (מובא אצל, הרב שמואל כ"ץ, 'הרה"ר ויום-ירושלים', הרה"ר לישראל' ח"ב, עמ' 967)

סיפר הרב גבריאל בוטבול, תלמיד ישיבת פוניבז' בשנת ה'תשכ"ז: לאחר הניצחון במלחמת ששת הימים **אמרו בישיבה, במשך שנתיים 'הלל' ביום שחרור ירושלים.** בעקבות מלחמת ששת הימים, הייתה התעוררות של רוח ציונית דתית בישיבת פוניבז' שבעקבותיה ביקשו תלמידים לעבור ל'מרכז הרב' והיו שרצו להתגייס לצבא. ('משמיע ישועה', שמחה רז והילה וולברשטין, מרכז שפירא, תש"ע, עמ' 356)

הרב חיים שמואלביץ – ראש ישיבת 'מיר'

➤ **"אינני נביא אני איש פשוט, אבל ברור לי שאם היה היום נביא הוא היה מכריז: "נכון כסאך מאז"! הללו את ה' כל גויים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם הללוי-ה", "ה' איש מלחמה ה' שמו".** הגר"א כתב באגרת לאמו: אם אזכה ואעמוד ליד שערי השמים אתפלל בעדכם. **הוא לא זכה, אנחנו זכינו ובעז"ה נעמוד ליד שערי השמים-הכותל המערבי להתפלל עבור כלל ישראל.** ניתן שבח והודאה, "נכון כסאך מאז". **בשם כולם, בשם כל הישיבה. כולנו חייבים בשבח והודיה להקב"ה, וב"ה עשינו זאת עתה...**" (שיחת מיוחדת בישיבת 'מיר', שבוע לאחר תום מלחמת ששת-הימים, טרם נדפסה).

➤ **ראש ישיבת מיר, הגאון הרב חיים שמואלביץ קם לפני כל חייל שראה, על הכרת טוב על מסירות נפש שלו להצלת עם ישראל, וכן נהג לעשות סעודת הודאה בכ"ח באייר בזמן שהיה נס הצלה של הישיבה (הרב יצחק ברנד, עמנואל, מאמר על יום ירושלים)**

➤ **אודות אמירת ה'הלל' בישיבת 'מיר' סיפר הרב שמואל בקר (שיחה אישית עם יאיר הלוי, 'תגובת הזרם החרדי המרכזי למלחמת ששת הימים, עמ' 97) הרב שמואל כ"ץ מביא, כי מידי שנה נערכה בישיבת מיר סעודה חגיגית בכ"ח אייר וגם רה"י הר"ח שמואלביץ, קיים סעודה כזו בביתו (הרה"ר ויום ירושלים, בתוך: הרה"ר לישראל, ח"ב, עמ' 976).**

הרב יחזקאל סרנא – ראש ישיבת חברון

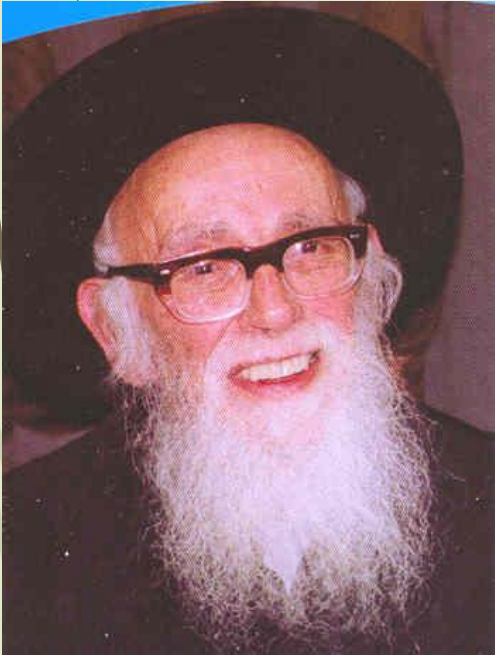

עברנו לאחרונה תקופות קשות ורבות תוכן. אבל ברוך השם על חסדו הגדול, **שזכינו לישועות ולנחמות ונתקיים אצלנו הפסוק "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"**. (קשת גיבורים ח"ב, עמ' 177, הרב אהרון שורין, מוסד הרב קוק, תשס"ב).

ודבר משונה קורה עתה, כי החופשיים התפעלו והתחילו להאמין בה'. אבל יש **לצערנו מהחרדים שנשארו לעמוד בקרירותם, כי אצלם הניסים לא פעלו ומסתפקים באדיקותם הקודמת ולא מוסיפים בעבודת ה' משהו**, וזה לא טוב כי כשאדם רואה נפלאות, הוא מתפעל. וראינו כן בדור של "יציאת מצרים". אשר כולם - התפעלו, ובכל זאת היו "דתן ואבירם" שלא התפעלו ולא רצו לצאת, וזה לא טוב כי כולם צריכים להוסיף ולהועיל (מרשימות הרב סרנא, יתד-נאמן, יום שישי, י' אלול תשע"ד).

סיפר הרב ישראל גליס. שהיה אז תלמיד צעיר בישיבת חברון. לדבריו, בשנה הראשונה (תשכ"ז) אמרו בישיבה, 'הלל' עם ברכה ובשנה שלאחריה (תשכ"ח), 'הלל' ללא ברכה. בשנה האחרונה לחיי ראש הישיבה, (הרב סרנא נפטר בו' אלול תשכ"ט), אמרו 'הלל' ללא ברכה ונערכה סעודה חגיגית. בשנים שלאחר מכן הסתפקו באי-אמירת תחנון (מובא אצל שי גפן, מקור ראשון, חג קצר מועד, כ"ח באייר תשס"ב).

הרב שלמה זלמן אויערבאך – ישיבת קול-תורה

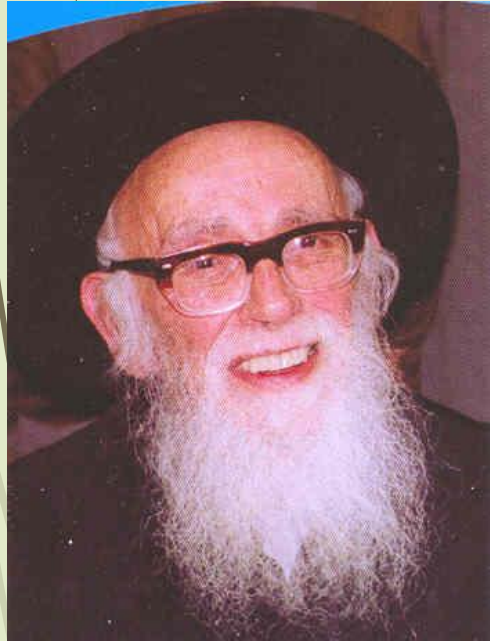

➤ סיפר תלמידו של הגרש"ז, הרב אליהו אבא שאול: "כאשר הודיעו למורי ורבי, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל, אודות שחרור הכותל המערבי, **נהרו פניו באור מיוחד, לאחר מכן, החל הגרש"ז לרקוד עימנו בהתרגשות עד שהתחלנו להבין את גודל הרגע**, אך אסר לצאת בריקודים מחוץ לישיבה, שכן אמר לא ניתן לצאת בריקודים ברחובה של העיר, כאשר כאן ממול בהר הרצל, קוברים את המתים (נתן וייס, מן המיצר קראתי, 'משפחה', פסח תשכ"ז, עמ' 11).

➤ סיפר הרב דוד פריימן, בוגר ישיבת 'קול תורה': ביום רביעי בשבוע של המלחמה, היו תלמידי הישיבה באמצע ארוחת הצהריים, **כשהודיע הרדיו שירושלים חוברה לה יחדיו. על פי פסק של הרב אויערבך, עלתה כל הישיבה לבית המדרש שבקומה העליונה, אני זוכר את בית המדרש מלא אדם, וכולם אמרו יחד בעמידה: "נשמת כל חי..."** ('התורה המשמחת', בית אל תשנ"ח, עמ' 317)

➤ סיפר אחיינו של הגרש"ז, הרב אברהם יוסף לייזרזון: "...בחג השבועות (תשכ"ז) עלינו כולנו לירושלים. בין עשרות האלפים צעדתי עם דודי, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל. קצב דפיקות הלב עלה ככל שהתקדמנו. **הגרש"ז היה רציני ונרגש עד כי לא ניתן היה לדבר איתו.** כל הדרך הוא מלמל תפילות. בדרך כלל לא החצין את רגשותיו, אך הפעם, הסגירו פניו את התפעמותו ('משפחה', שם, עמ' 64).

הרב שלמה זלמן אויערבאך – ישיבת קול-תורה

➤ הרב דוד שפירא, רב שכונת 'בית הכרם' בירושלים, סיפר כי בבית מדרשו בשכונה, נוהגים לחגוג את 'יום ירושלים', כולל אמירת ההלל בברכה בתפילה וזאת, על פי הוראתו הברורה של הרב אויערבאך (ראיון למרדכי לביא, רדיו 'קול-חי') בשיחה שקיימתי (ש.ה) עם הרב שפירא, חזר על דברים אלו באזני **ואמר שכששאל את הגרש"ז אויערבאך על סדר התפילה ביום זה השיב לו הרב: "ביום ירושלים צריכים להודות ב'הלל' בשם ומלכות"** (שיחה עם המלקט, חשון תשע"ז).

➤ סיפר הרב עוזי קלכהיים: פגשתי את הרב שלמה זלמן אויערבאך בכותל המערבי ביום ירושלים, וכאשר הוא ראה אותי, הוא אמר לי: **"זה היום עשה ד' נגילה ונשמחה בו!"** (מובא אצל הרב נחום סטפנסקי, "ועלהו לא יבול" ח"ג, עמ' פה', בשם הרב יורם אליהו, ר"מ במכון-מאיר ירושלים).

➤ כתב חוקר הרבנות הראשית לישראל, הרב שמואל כ"ץ: שמעתי מעד נאמן: שבהיותו בכותל המערבי בליל כ"ח באייר בשנת תשכ"ח או תשכ"ט, **הוא ראה את תלמידי ישיבת "קול תורה", עם ראש הישיבה הרב ש"ז אויערבאך, אומרים פרקי הלל** ('הרה"ר ויום ירושלים', עמ' 976 הע' 19, בתוך הרה"ר לישראל שבעים שנה, ח"ב, היכל שלמה, תשס"ב).

➤ יחד עם זאת, ברבות השנים, לרב אויערבאך היה יחס מורכב ליום זה. וכך אמר לאחר מלחמת ששת הימים לרבי מיכאל ויסבורד, איש שכונת 'שערי חסד' ומתלמידיו: "משיח היה פה, רק לא השכלנו לקבל אותו".

הרב שריה דבליצקי – מגדולי התורה בבני-ברק

ימי החרדה שעברו עלינו אשתקד, הנסים הגדולים והישועה הגדולה שבאה לנו שניצלנו ממות בטוח לחיים, בעקבות התפלות והתחנונים, סליחות ותהלים ותעניות שקוימו בארץ וברחבי העולם יומם ולילה, מחייבים בהחלט קביעת יום הודיה ושמחה בכל שנה ושנה לזכר ניסי הקב"ה ונפלאותיו, וכפי מנהג ישראל זה מדור דור לתומנו חשבנו שבקביעת יום פורים כזה יהיו כל רבנינו וגדולינו מהקצה עד הקצה תמימי דעה ומעש, כי **הגזירה היתה על כולם וכולם היו באותו נס**. לא נאמין לאפשרות שקיימים כאלה שהשלו את עצמם שאם יראו לרוצחים הפראים את תעודת הזהות שלהם, שהנם שייכים לחוג זה או אחר היו ניצולים ממות. עדיין לא קיימים טיפשים באלה בתוך עמנו החכם ונבון. **הדבר גרם רק לאבסורד. כמעט מזעזע, יותר מאשר מצחיק, שמידת חרדיותו ויראת השמים של אדם שתמיד נקבעה בעיני ההמון על ידי ריבוי תפילות, ברכות, ואמירת תהילים, נמדדה אשתקד ובשנה זו על ידי אלה שרואים הכול בראי עקום, באופן הפוך ממש. אלה שמשום מה לא הביעו שבח ותודה לבורא ית"ש אף במלה אחת, הם, הם החרדים ביותר. ואלה שהודו כן נצרכים לבדיקה.**

כפי הצעתנו צריך יום זה להתבטא, באי אמירת תחנון כפי שהיה נהוג בכל הקהילות ביום כזה, ואמירת הלל שלם בלי ברכה אחר התפלה ממש לשם שינוי והיכר, וכפסק החיד"א בחיים שאל, איסור הספד ותענית, וקביעת סעודת מצוה באותו יום (שערים, כ"ה סיון תשכ"ח).

הרב חיים מאיר הגר – האדמו"ר מויז'ניץ

...וביום רביעי, היום השלישי למלחמה, משנודע לרבינו זצוק"ל שנכבשה העיר העתיקה והכותל המערבי שוחרר, נתרגש מאד, (איה הסופר שיכול לתאר את התרגשותו) פרץ בבכי... ואח"כ התחיל לרקוד וכל מי שרק נכנס לחדרו אמר לו בהתרגשות: "הכותל בידינו"... ושינן פעמים רבות: רק שלא יאמרו "כוחי ועוצם ידי" וידעו שהכל בא מכוחו של הקב"ה. אחרי זה, באה ידיעה לרבינו זצוק"ל, שכבר התפללו מנחה ליד הכותל, רבינו זצוק"ל, קם מיד ממיטתו (תוך כדי התרגשות עצומה שאינה ניתנת לתאר) וצווה לקרוא לחדרו פנימה כל מי שרק נמצא, והתחיל לרקוד - כשסביבו הקהל - את הניגון "והביאותים אל הר קדשי וכו'", וצווה להביא יי"ש ומזונות וההרקדה נמשכה במשך שעה ארוכה. יצא לגזזטרא ושם המשיכו לרקוד בניגון "בנה ביתך כבתחילה", וצווה לקרוא פנימה לכל מי שעבר ברחוב... בערב שבת קודש, באמצע אמירת גוט-שבת (שאמרו הקהל אחר התפילה) התחיל רבינו זצוק"ל לזמר "ליהודים היתה אורה" ובכה מאד מהתרגשות, עמד מכיסא קדשו ורקד. ובמשך יום השבת דיבר פעמים רבות בביתו, על גודל החסדים שעשה עמנו השי"ת. ובעלותו לבית הכנסת (בשב"ק בבוקר) זימר 'אדון עולם' בנוסח של ר"ה, ובסעודה שלישית ציווה וזימרו "ליהודים היתה אורה" ('אז נדברו', התאחדות תלמידי ואברכי ויז'ניץ, גיליון מס' 12-13 סיון תמוז תשל"ט עמ' כב'-כד').

מכתב שכתב אל בן אחיו, הרב חיים יודא מאיר מווישן, לאחד שחרור הכותל וביקורו שם, ובו מביע את רחשי לבו: ב"ה, בני ברק שכון ויז'ניץ יום ה' קרח, ור"ב חס"ד ואמ"ת לפ"ק. אהוב לבי ונפשי, ב"א היקר מוהרחי"מ שליט"א. אנחנו כולנו מלאים גיל, חדוה והודיה להשי"ת, על רוב חסדו ונפלאותיו, חוץ מדרך הטבע, שעשה עמנו, קיים בנו "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם". עם בני ישראל זורמים אל כותל המערבי, בוכים ושמחים. אני ב"ה הייתי שמה בשירה זמרה וריקודין, וכן בקבר רחל ומערת המכפלה. שורר שקט בארה"ק. השוכן שמים יעזור לנו שלא נשכח אשר הכל נפלאות הבורא ולא נאמר "כוחנו ומעשי ידינו"... הק' חיים מאיר בהה"צ מוהר"י זצללה"ה ('מאיר החיים', עמ' שנה').

הרב מאיר מאזוז – ישיבת כסא-רחמים, בני-ברק

יום כ"ח באייר, נקרא יום ירושלים, אפילו אלה שאינם קוראים הלל ואומרים תחנון, אבל לפחות להגיד תודה לקב"ה. **אסור לאדם להיות כפוי טובה.** אדם שמודה, מקבל עוד ניסים ועוד ניסים "נתת ליראך נס להתנוסס... מה ניתן לעשות לכל הדעות? **אחרי התפילה לעמוד בבית הכנסת, לפתוח את ההיכל ולקרוא 'נשמת כל חי', אמר את זה הגאון הרב שריה דבליצקי שיחיה בתשכ"ח, לא הסכימו לו. מי שלא מסכים לדבר הזה הוא כפוי טובה,** במקום להודות לקב"ה שארץ ישראל גדלה, פי שתיים פי שלוש, קבר רחל, נוכל להגיע אליו, כותל מערבי בידינו, להיות כפויי טובה?! **אסור לעשות את זה... (שיעור 'הלכה יומית' ליום ירושלים).**

מענה לטענות	טענות הלכתיות כנגד ציון 'יום ירושלים'
יש מעמד הלכתי גם לשלטון יהודי 'חילוני' (תקנות הקהל, 'דינא דמלכותא', משפטי מלוכה) (ציץ-אליעזר, הרב עובדיה יוסף).	אין משמעות דתית לשלטון יהודי 'חילוני' בירושלים
א. לאורך כל שנות הגלות היה כוח ביד חכמי הדור לתקן תקנות שונות ביחס לבני דורם. ב. הסמכות לתקן עבור דורות הבאים מוגבלת אך קיימת (ניתן להסביר זאת באופנים שונים – או כתקנה ולא כחיוב, או כתקנה מוגבלת בזמן). ג. לרבנות הראשית לישראל יש גדר של 'מרא דאתרא' – ובמקומה, יש לנהוג לפי הוראותיה.	אין סמכות בדורנו לתקן תקנות מחייבות לדורות
יש להבחין בין שלטון 'רגיל' (שבו קיים 'חשש איבה') לבין 'שלטון מעצמתי' (שבו 'יד ישראל תקיפה').	אין זה מוגדר שלטון אם אי אפשר לבער את בתי העבודה הזרה מירושלים (הגרש"ז) וכן, תלויים בחסדיה של ארה"ב (הסטייפלער).
שלטון מוגדר ע"י ריבונות מדינית ולא ע"י הרכב אוכלוסייה (הרב פיינשטיין, הרב אליהו, הרב עובדיה, הרב אברהם שפירא, הרב גורן).	אין זה מוגדר שלטון ישראל הואיל וירושלים (המקודשת) מלאה בנוכרים (הרב וואזנר).
קדושת ירושלים לא בטלה אף בזמן הזה (פדיון פירות מעשר שני) (רמב"ם (הל' בית הבחירה) הציץ אליעזר, הרב מרדכי אליהו).	אין קדושה לירושלים בזמן הזה. מן התורה קיימת הקדושה רק בזמן המקדש - ראב"ד (הל' בית הבחירה), הרב סולובייצ'ק, הרב י. ניסן רחנטל – בנויה על גבי כיפין).

טענות השקפתיות כנגד ציון 'יום ירושלים'

מענה לטענות

חגיגת יום ירושלים מחזקת את הציונות ויש למנוע מהציבור להימשך אחריה (הרב שך, הרבי מסאטמר, המנחת-יצחק, הסטייפלער)

א. מענה 'דתי-לאומי' - חגיגת יום ירושלים מהווה חובה דתית עליונה. הציונות אכן צדקה – שחרור ירושלים התרחש עקב ההתעוררות מלמטה (והסיוע הרוחני מלמעלה) ועל כן, יש להיות 'ציוניים' בהקשר הזה (הרצי"ה קוק)
ב. מענה 'חרדי' – כיום אין חשש כזה משום שהציונות כבר איבדה מכוחה.

כיום לא נשאר דבר מהישגי מלחמת ששת הימים (הר-הבית, חבל ימית, גוש קטיף, הרשות הפלס' ביו"ש)

א. עובדתית הטיעון שגוי. ירושלים מעולם לא הייתה כל כך בנויה ומיושבת. הגולן – בנוי וסופח לישראל. ביהודה ושומרון – גרים מאות אלפי יהודים ומגמת ההתיישבות נמשכת. בהר הבית – אם רק תחליט ממשלת ישראל בכוחה לעשות שם סדר.
ב- פורמלית – גם חג הפסח לא בטל לאחר חורבן הבית. חיוב ההודאה ההלכתי הוא לדורות, אלא אם כן חכמי הדור ביטלו את החיוב – מה שלא התרחש כאן.

כל 'הגדולים' לא מציינים את יום ירושלים

א. גדולי תורה רבים ציינו את יום ירושלים בדרכים שונות.
ב. קיימים הרבה 'גדולים' שאולי אינך מכיר בהם...אך הם מציינים יום זה מאז קביעתו.

אמירת ה'הלל' עם ברכה או ללא ברכה?

ללא ברכה – הרב הדאיה, הרב עובדיה יוסף, הציץ אליעזר	עם ברכה - הרב אונטרמן, הרב ישראל, (הרב גורן), הרב חיים דוד הלוי, הרב שלוש
היו הרבה הרוגים במלחמה.	כך דרכו של עולם. שמחה ועצב כרוכים זה בזה, אחרת, לעולם אי אפשר להגיד הלל על ניצחון במלחמה.
אין אומרים הלל אלא על ניסים גלויים.	אומרים הלל גם על ניסים 'נסתרים' ובכלל, ניסי המלחמה עלו על ניסי החשמונאים. ובוודאי שעלו על ניסי פורים שעקרונית יש לומר עליהם גם כן הלל.
גם דוד המלך לא קבע לומר הלל לדורות כשכבש את ירושלים.	א. בימי בית שני קבעו ימים טובים לדורות בעקבות ביצור חומות ירושלים (הרב משה צבי נריה). ב. גם בימי בית ראשון קבעו יו"ט אולם לא הגיעו אלינו (הרב חיים דוד הלוי, הרב יעקב אריאל).
הכלל הוא 'ספק ברכות להקל'.	א. גם לשיטה זו, ניתן לומר את ההלל ללא ברכה. ב. לא אומרים סב"ל במקום מנהג (הרב משאש). ג. לא אומרים סב"ל במקום הוראה (מהר"י אסאד).

תמונות: משרד הביטחון, אליעזר שפר, ישיבת 'מרכז-הרב'

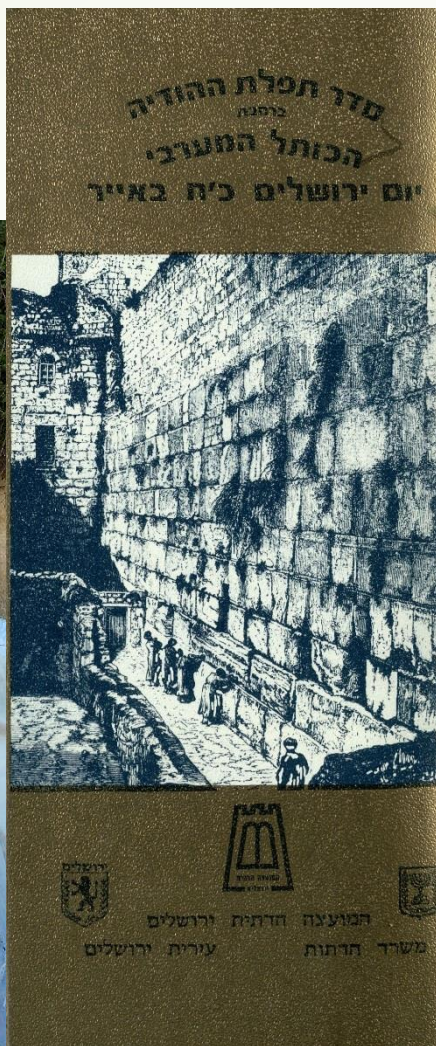
עצרות ממלכתיות לציון יום ירושלים

תמונות: לע"מ

שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אֲהֻבֶיהָ

עוד אבנך ונבנית...

תמונות: ויקיפדיה, יהודה איזנברג, עיריית ירושלים